

Utfordringer i forståelsen av overdosetall og risikofaktorer ved overdoser

Thomas Clausen

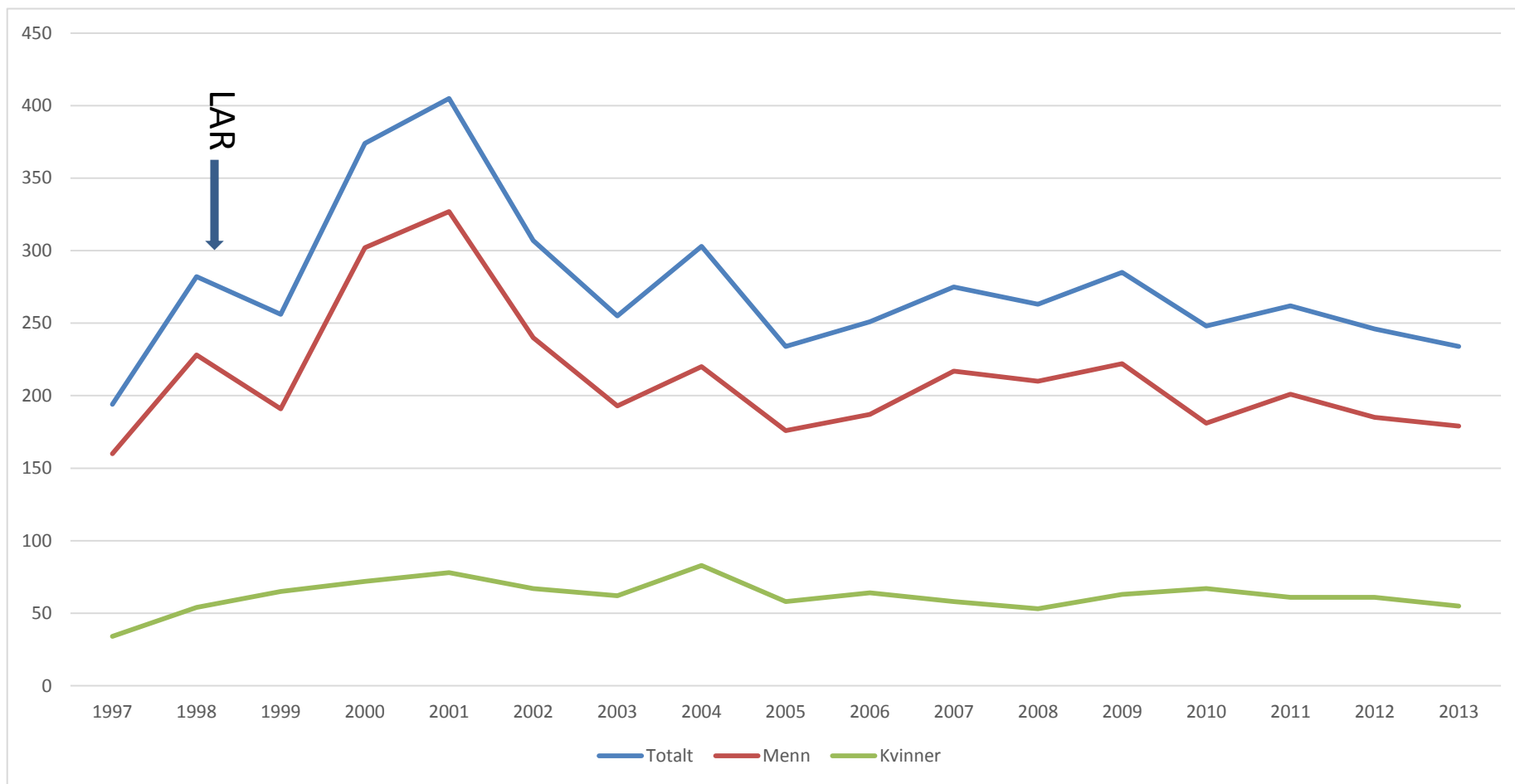
Professor (Dr. med)

thomas.clausen@medisin.uio.no

Bergen; 31.08.15

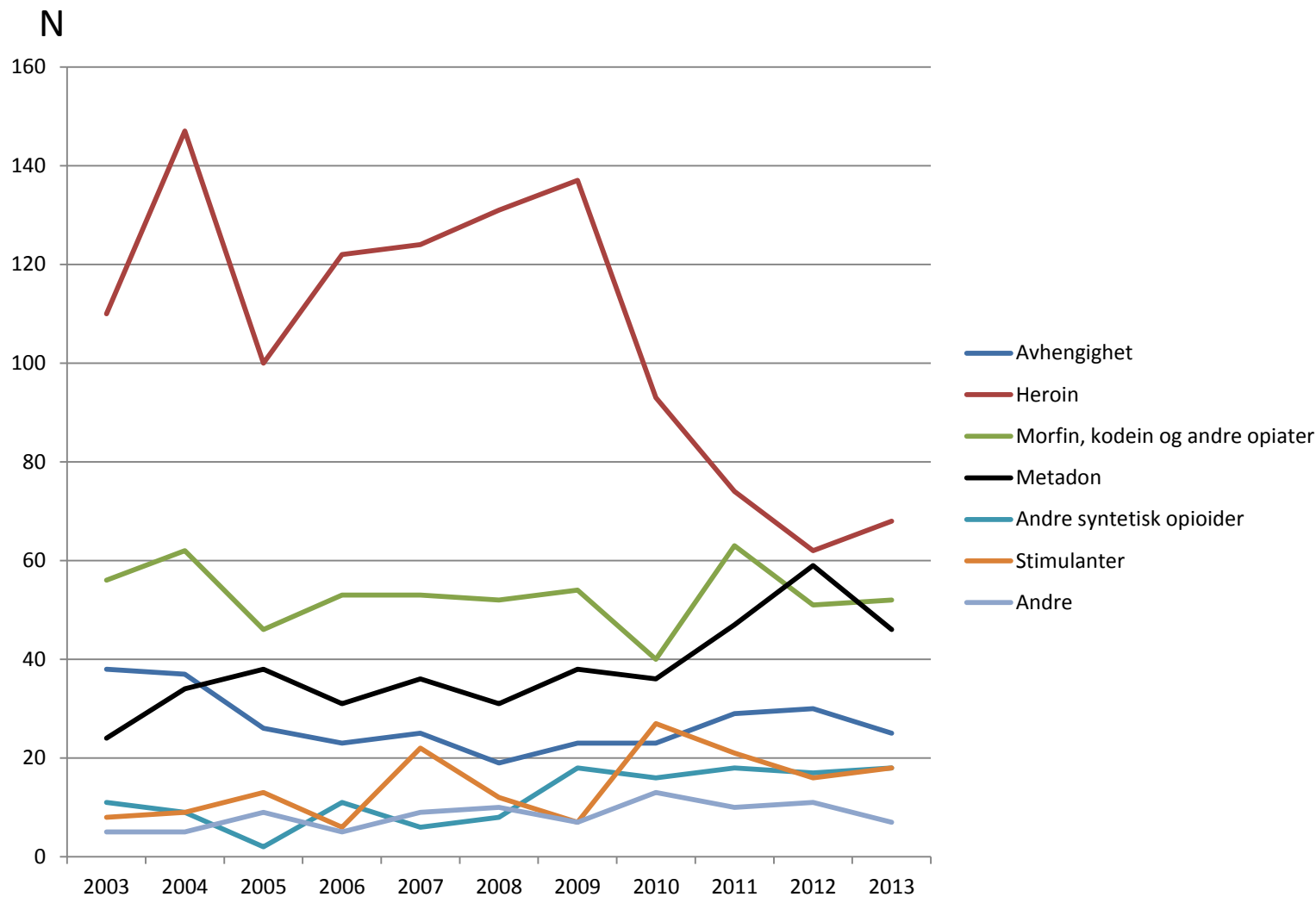
Overdosekonferansen

Overdoser i Norge 1997 – 2013

EMCDDA definisjon

Stoffgrupper og død 2003-2013

Dødelig overdose!

- ✓ 8/10 dødelige overdoser forårsakes av opioider (heroin, morfin, metadon mfl)
- **Respirasjonshemning og oksygenmangel**
- ✓ Andre rusmiddel gir annen risiko og ulike «dødelige mekanismer»

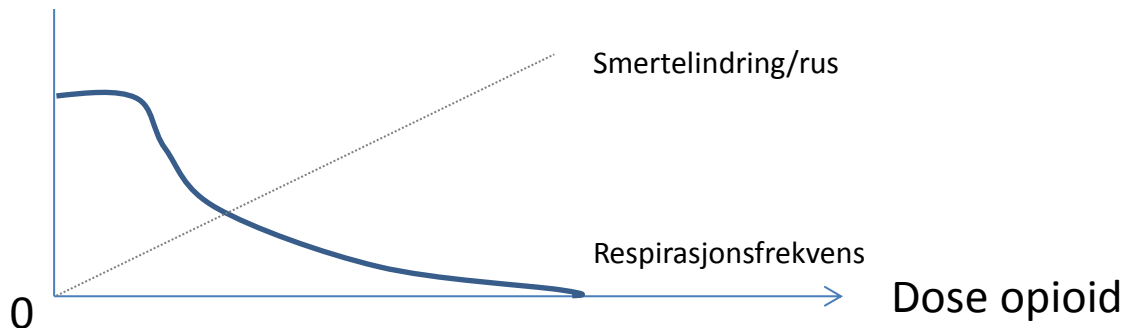
Opioider; effekter og respirasjon

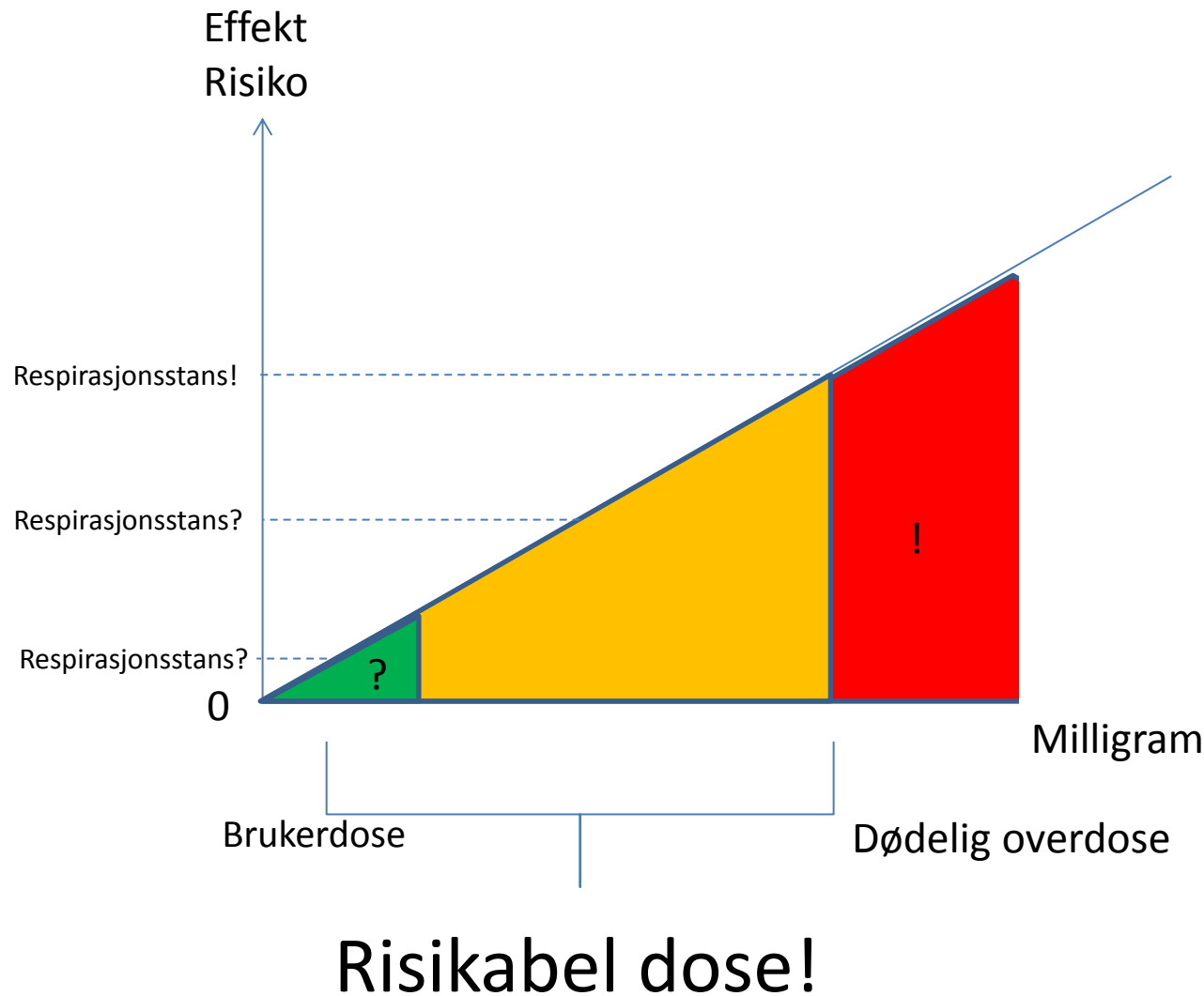
Mennesket har opioid-system
* Reseptorer og signalstoff
Regulerer:
Adferd, lyst, smerte
respirasjon og andre funksjoner

- Smertelindring
- Rusopplevelse
- Andre effekter
- **Respirasjonsdempning**

Tilførte opioider

Overforenklet om 'Over'+dose'...?

Rus-termometer

100

God rus
Nok respirasjon

0

Det handler om mer en 'dose'

- Toleransen; hva individer tåler av opioider varierer over tid (dynamisk system) og mellom individer
- ✓ Påvirkers av en rekke faktorer:
 - Kombinasjon med andre rusmiddel (Benzodiazepiner)
 - Bruk siste dager (opparbeidet toleranse)
 - Sykdomsstatus
 - Døgnvariasjon?
 - M.fl
- Det er ofte nokså «lave konsentrasjoner» av opioid ved obduksjon etter overdosedødsfall

Overdose

- En dose som ble for høy for den personen den dagen

Overdose -

“The straw that broke the camel’s back”

Risikofaktorer for dødelig overdose

- Opioider
 - Heroin, metadon, morfin eller andre smertestillende
 - Økende risiko ved økende dose
- Flere samtidige rus- og/eller legemiddel
- Injeksjon av rusmiddel
- Forutgående periode med avhold (tap av toleranse)
- Annen samtidig sykdom
- Genetikk og sårbarhet?
- Forutgående psykososial krise
- Ruse seg alene
- Mfl
- **Å være utenfor rusbehandling**

Overdosedødsfall

En sammensatt gruppe

Behov for sammensatte og sammenhengende tiltak!

Opioid
Utenfor behandling

Andre rusmiddel

Sykdom og opioid

Suicid med opioid

Metadon utenfor LAR

Etter fengsel

Kunnskapsbasert tilnærming

- ✓ Behov for en rekke tiltak
- ✓ Skadereduksjon-behandling
 - ✓ LAR, Døgn, Nalokson, Naltrekson, annen helsehjelp
- ✓ Avhengighet:
 - ✓ En kronisk lidelse; langvarig behandling
 - ✓ Behandling tilpasset sykdommens intensitet
- ✓ Etablere meningsfull daglig aktivitet
- ✓ Bistand til å etablere rusfrie nettverk